

- зростання відкритості національної освіти й економіки та потужної конкуренції з боку вищих навчальних закладів, освітніх установ, організацій і підприємств Європейського Союзу;

- побоювання масового відтоку висококваліфікованих професіоналів, оскільки на нинішньому етапі інтеграція України в європейський освітній простір лише прискорить еміграційні процеси, у зв'язку з чим, певна частина українських студентів пов'язують свою майбутню професійну діяльність не з Україною, а з європейськими країнами чи США;

- достатньо значне цільове фінансування болонських реформ, наприклад на фінансування болонських реформ у перехідний період країнами-учасницями Болонського процесу, як правило, використовувалося до 60% бюджету національних міністерств освіти й окремих вузів;

- збільшення самостійної роботи студента та реального навантаження викладачів та їхньої готовності виступати в ролі тьютора;

- застаріла матеріально-технічна база, брак сучасних технічних засобів і новітніх технологій у більшості ВНЗ України.

Отже, щодо дискусії навколо євроінтеграції та болонізації вищої освіти в Україні, слід погодитись із тим, що цей процес не однозначний та може тлумачитись з різним вектором, але обов'язково повинен вестись у контексті першочергового реформування нинішнього становища в системі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Бражник Е. И. Перспективы развития высшего образования в европейских странах и в России в контексте Болонского процесса // Философский век. Альманах. История университетского образования в России и международные традиции просвещения / Отв. ред. Т. В. Артемьева, М. И. Микешин. – СПб., 2005. – Т. 2. – Вып. 29. – С. 100–113.

2. Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К.: ІВЦ «Вид-во «Політехніка», 2002. – 200 с.

3. Кремень В. Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація // Дзеркало тижня. – 2003. – № 48(473). – С. 15.

Реалізація принципів і завдань ЄCTS: український досвід

Грідіна К.І., студент ННІПП НАВС

Остафійчук Т.В., доцент кафедри психології та педагогіки ННІПП НАВС, кандидат психологічних наук, доцент

Необхідність розв'язання глобальних проблем, що стоять перед людством в сучасних умовах, вимагає високого рівня освіти, зростання інтелектуального та духовного потенціалу суспільства, підготовки фахівців нової генерації, здатних створювати найновітнішу техніку та технології.

Українська вища освіта переживає переломний момент свого розвитку. Її входження в європейський освітній простір є важливою і багато в чому вирішальною складовою загального процесу європейської інтеграції України. Приєднання України до загальноєвропейської акції під назвою «Болонський процес», спрямованої на створення спільного європейського простору вищої освіти слугує потужним поштовхом до позитивних системних змін у системі вищої освіти України, зокрема у

таких сферах, як автономія університетів, прозорість систем вступу та оцінювання, моніторинг якості освіти, мобільність студентів, подолання корупції. Але разом із цим існує й гостра проблема побудови навчально-методичного комплексу у відповідності до загальних вимог реформованого навчального процесу, а також забезпечення належного рівня знань з дисциплін фундаментальної професійної підготовки та їх повномасштабного об'єктивного оцінювання.

Підписання Україною у травні 2005 року Болонської декларації передбачає розробку та виконання програми реформування процесу підготовки фахівців найвищого рівня з метою його наближення до єдиних європейських вимог. Набув чинності «План дій щодо забезпечення якості вищої освіти України та її інтеграції в європейське і світове освітнє співтовариство на період до 2010 року» (наказ МОН від 13.07.2007 р.). В Плані визначаються основні принципи розвитку вищої освіти України в рамках Болонського процесу. Дані принципи і завдання та проблеми їх реалізації зводяться в основному до таких ключових позицій:

1. Введення двоциклічної системи навчання. Здійснюється поступовий перехід до двох освітньо-кваліфікаційних рівнів - бакалавр та магістр. Починаючи з 2006/2007 навчального року студенти всіх ВНЗ України III-IV рівнів акредитації залучені у двоциклову систему підготовки (бакалаври-магістри). Стосовно програм другого циклу, вивчається проблема диверсифікації програм за критеріями академічності та професійності. Зараз в Україні пропонується післябакалаврська програма магістра наук і програма, що має умовну назву «спеціаліст», яка більше зорієнтована на практичну діяльність.

2. Запровадження європейської системи кредитів ECTS.

ECTS – European Credit Transfer System (англ.) – Європейська система перезарахування кредитів. Зустрічається декілька інших перекладів: Європейська кредитно-трансферна система, Європейська кредитно-трансферна та акумулююча система, Європейська кредитна система взамовизнання та накопичення, та інші. Це кредитна система, яка пропонує спосіб вимірювання та порівняння навчальних досягнень студентів і переведення їх з одного вищого навчального закладу до іншого.

Загальна чисельність кредитів на рік охоплює всі види навантаження студента, передбачені навчальними планами кафедри, включаючи відвідування лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, виконання самостійної роботи, проходження практик, написання курсових та випускних кваліфікаційних робіт тощо.

У вищих навчальних закладах мають місце різні підходи до впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Так, у певній частині вищих навчальних закладів дотримуються традиційного поділу навчального року на семестри, деякі застосовують триместрову систему. Окремі вищі навчальні заклади перейшли до поділу навчального року на тетроместри (чверті). Певна частка вищих навчальних закладів визначають підсумкову оцінку з навчальних дисциплін за результатами модульного контролю без організації екзаменаційних сесій. Треба зазначити, що модульно-рейтингова система дозволяє проводити аналіз знань не лише наприкінці, але й під час

викладання дисципліни, і відповідно корегувати індивідуальну роботу зі студентами з різним рівнем знань на протязі семестру.

Разом з цим запровадження системи ECTS вимагає більшого навантаження методистів та викладацького складу кафедр ВНЗ. Введення данної системи не супроводжується в Україні приведенням до Болонських стандартів навантаження викладачів, яке на сьогодні є найбільшим в Європі.

3. Контроль якості освіти. Наказом МОН України № 563 «Про затвердження Положення про визнання іноземних документів про освіту» визначаються правові та організаційні основи визнання іноземних освітніх документів. Україна уклала 22 міжурядові міжнародні угоди про взаємне визнання документів про освіту, наукові ступені і вчені звання. Ще 32 проекти таких угод проходять процедуру узгодження. Проте ВНЗ, які запровадили спільні програми та присвоюють національно визнані ступені спільно з вищими навчальними закладами інших країн, становлять лише 3 % від загальної кількості українських ВНЗ.

4. Розширення мобільності. Спостерігається тенденція до підвищення рівня внутрішньої мобільності студентів і викладачів. Спрощено переведення студентів з одного ВНЗ до іншого за рахунок трансферу та накопичення кредитів ECTS. Міжнародної ж академічної мобільності Україна ще не відчула. Закордонне навчання і стажування за рахунок ВНЗ або держави становить менше 10 % від зазначеної кількості «мобільних» українських студентів. Стажування викладачів українських вищих навчальних закладів у провідних європейських університетах ніяк не координується і не фінансується українськими ВНЗ або державою; створення спільних програм підготовки фахівців із провідними європейськими університетами не набуло поширення; укладення міжуніверситетських двосторонніх договорів про обмін кадрами відбувається епізодично; виконання спільних наукових програм із провідними університетами ЕПВО має одиничний характер.

5. Забезпечення участі студентів. У всіх ВНЗ України створено органи студентського самоврядування, студенти представлені у складі вчених рад ВНЗ. Але повноваження органів студентського самоврядування на рівні участі у прийнятті рішень щодо організації навчання у більшості ВНЗ України майже не реалізуються; участь студентів у вирішенні питань контролю якості освітніх послуг залишається недостатньою.

6. Забезпечення якості освіти. Проводяться заходи щодо адаптації національної системи із забезпечення якості до стандартів і рекомендацій для забезпечення якості в ЄПВО. Національна система забезпечення якості реалізується через системи ліцензування і акредитації. Зовнішня система забезпечення якості охоплює всі ВНЗ України і поширюється на діючі в Україні філії іноземних навчальних закладів.

Реалізація цього плану відбувається дуже повільно. В Україні ще не сформована система моніторингу і визначення рейтингу ВНЗ за міжнародними показниками, водночас існуюча національна система моніторингу і визначення рейтингу ВНЗ з метою прийняття управлінських рішень не є достатньо прозорою.

Отже, з одного боку європейський простір вищої освіти відкриває нам величезні перспективи. З другого - участь України в Болонському процесі

потребує системної реорганізації національного простору вищої освіти з акцентуванням уваги на проблемах розуміння стратегічної мети Болонського процесу, його пріоритетів, а головне – чіткого усвідомлення власного місця держави в ньому.

Адміністративні процедури в адміністративному праві

Середа Р.М., студент магістратури юридично-психологічного факультету ННІЗН НАВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор Кузьменко О.В.

Україна стоїть на шляху побудови правової держави, остаточного запровадження інститутів ринкової економіки, створення якісно нового суспільства, орієнтованого на пріоритет загальнолюдських цінностей, модифікації та модернізації функціонального призначення державних органів, запровадження взаємовідносин особи і органів держави, що набуває особливого значення у світлі інтеграції нашої держави до Європейської спільноти. Одним із напрямків загального реформування вітчизняної адміністративної сфери є вдосконалення діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, зокрема, у питанні формування нових підходів і принципів їх функціонування. У цьому аспекті все більшого значення набуває необхідність наукового аналізу та визначення шляхів удосконалення теоретико-правових засад функціонування адміністративних процедур.

Слід відзначити, що адміністративні процедури були і залишаються предметом наукового інтересу провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-адміністративістів: В. Авер'янова, Д. Бахраха, Ю. Битяка, О. Бандурки, Н. Галіциної, Є. Демського, О. Кузьменко, О. Лагоди, О. Миколенка, Е. Талапіної, В. Тимошука, В. Шкарупи та ін. Суттєвий вплив на визначення поняття адміністративної процедури в Україні здійснюють дослідження представників радянської школи адміністративного права Б.В. Лазарєва, В.А. Юсупова та інших, згідно з якими, сутність адміністративної процедури відповідає сутності правореалізаційної процедури, спрямованої на забезпечення прав та інтересів людини та громадянина.

Розвиток інституту адміністративної процедури впродовж останнього десятиріччя обумовлений активними кроками, спрямованими на реалізацію Концепції адміністративної реформи в Україні (1998), де комплексно відображено потреби реформування адміністративного права як галузі права та галузі законодавства, визначено, зокрема, пріоритетні напрямки розвитку правового регулювання адміністративних проваджень в цілому та адміністративних процедур зокрема. Вирішення даного питання дозволить більш чітко окреслити правову природу досліджуваного поняття та визначити основні напрямки використання даної категорії в управлінській діяльності та науці адміністративного права.

Одним із важливих напрямків удосконалення законодавства про адміністративні процедури є визначеність, чіткість та конкретність правового регулювання процедур у сфері публічної служби з урахуванням